

DEK
DEMOKRATİK
EĞİTİM KURULTAYI
1977

YILDIZ KURTULUŞ

KADININ EĞİTİM SORUNLARI

- panel -

töb-der

DEK

DEMOKRATİK

EĞİTİM KURULTAYI

TÜSTAV

- İnanç -

töp-dör

KADININ EĞİTİM SORUNLARI

Bilindiği gibi eğitim, toplumun ekonomik ve politik yapısından soyutlanabilen bir kavram değildir. Eğitim, üretim araçlarını, dolayısıyla siyasal erki elinde bulunduran sınıfların çıkarlarına göre biçimlenen, kişiyi yetenekleri doğrultusunda geliştirip ustalaştıran bir üstyapı kurumudur.

Kapitalist toplumda, emeğin daha iyi meta üretmesine, daha fazla artı-değer yaratmasına dönük bir eğitim sistem iuygulanır. Eğitimin bir üstyapı kurumu olma özelliği ise onun ikinci bir karakterini vermektedir. Bu göre, hâkim sınıflar, üretim araçlarını ellerinde bulundurma avantajları ile eğitime yön vermişler, sınıfsal çıkarlarının korunmasında ve kitlelerin belirli doğrultularda şartlandırılmasında eğitimi etkili bir araç olarak kullanmışlardır.

Emperyalizme bağımlı, geri bir kapitalist ülke olan Türkiye'de egemen sınıflar, kendileri için gerekli oranda eğitilmiş işgücünü kolaylıkla bulmaktadırlar. Onun için eğitimin yalnızca üst-yapı olma özelliğine önem vermekte, onu, kendi değer yargılarını yeni kuşaklara taşıyacak bir araç olarak kullanmaktadırlar.

İşte bu nokta, kadınların eğitimsiz bırakılmış olmalarının objektif temelini oluşturmaktadır. Ka-

pitalist sosyo - ekonomik formasyonda, kadın ve çocuk emeği büyük oranda üretime çekilmek zorundadır. Kapitalist üretimin buna ihtiyacı vardır. Ama kadın emeğinin, kapitalist üretim için eğitilmiş işgücü olarak kullanılmasına ihtiyaç yoktur. Çünkü kadının bu durumda, erkekten daha ucuz vasıfsız işgücü arzemesi kapitalist üretim için daha uygundur ve gerektiğinde kapitalist tarafından azami ölçüde üretime katılması amaçlanır. Ayrıca kadının «ucuz» işgücü arzemesi, erkeklere oranla daha zor ve geç politize olma şartları nedeniyle, emekçi sınıfların ekonomik, sendikal mücadelesinde bir handikap olmakta; erkek emeğinin ücretlendirilmesinde, kadının «ucuz» emeği, kapitalist tarafından bir tehdit unsuru olarak kullanılabilir.

Buna kadının, erkeğe ekonomik bağımlılığı nedeniyle, yüzyıllar boyu aile içindeki ezilmişliği, üst yapı kurumlarının getirdiği değer yargılarından ötürü aşağılanmaları, horlanmaları sonucu, kadın emeğinin kapitalizm için «uysal» bir köle emeği olması eklenince; kadınların eğitimsiz bırakılmalarının nedenleri açıklığa kavuşmuş sayılabilir.

Aynı zamanda eğitimsiz bırakma, kadınların politize olmasını engelleme yollarından biri olmaktadır.

1975 Yılı Nüfus Sayımı İstatistiklerine göre, Kadın ve Erkek nüfusunun EĞİTİM DERECELERİ şöyledir:

6 ve daha yukarı yaşlarda toplam kadın nüfusu : 16.587.496'dır. Bu nüfusun, 8.583.262'si okur-yazar değildir.

6 ve yukarı yaşlarda toplam erkek nüfusu : 17.084.625, bu nüfusun 4.247.429'u okur-yazar değildir. Okur-yazar olmayan kadın sayısı, okur-yazar olmayan erkek nüfusun iki katı olmakta, bu sayılara göre...

Bir okul bitirmemiş, fakat okuyup yazabilen kadın sayısı : 2.342.164'tür. Aynı sayı, erkek nüfusu içinde; 3.369.686'dır.

İlkokul mezunu kadın sayısı : 4.594.475; erkek sayısı ise : 7.167.687'dir.

Ortaokul mezunu kadın sayısı : 521.594; erkek sayısı ise : 1.087.861'dir.

Lise mezunu kadın sayısı : 239.475, erkek sayısı ise : 493.927'dir.

Lise dengi Meslek okulu mezunu kadın sayısı : 192.331'dir. Erkek sayısı : 348.416'dır.

Yüksek okul mezunu kadın sayısı : 67.093, erkek sayısı ise : 266.014'tür.

Bunların toplamı, yani bir okul mezunu kadın sayısı : 5.636.198'dir.

Bir okul bitirmiş erkek sayısı ise : 9.414.906'dır.

Bu tabloların karşılaştırılmalarının da açıkça gösterdiği gibi kadınların eğitim dereceleri, erkeklere oranla çok düşüktür. İlkokul öğreniminin ülkemizde yasal zorunluk olmasına rağmen, ilkokul mezunu kadın sayısının kadın nüfusuna oranı çok düşük düzeydedir. Ayrıca ilkokulu bitirebilmiş kadınların daha üst eğitim kurumlarına devam edebilmeleri, bu okulları bitirebilmeleri imkânları çok

kısıtlıdır. Bunda, pre - kapitalist kurumların etkisiyle, aile içinde kadının «okumasını» yadırgayan şartlanmaların yanısıra, bundan da çok, emekçi sınıflar içinde eğitim için gerekli mali olanaklara sahip aile sayısının hemen hiç mertebesinde olmasının etkisi vardır. Emekçi katmanlardan olan ailelerin ellerinde kısıtlı mali olanaklar olsa bile, bu imkânları, kızları için değil oğulları için kullandıkları bilinen bir gerçekliktir. Verdiğimiz bu rakamlardan anlaşılacağı üzere, milyonlarca kız çocuk ilkokula başlamakta, ancak bunlardan çok azı kendisine bir meslek edinebilmektedir. Böylesine eğitimden yosun bırakılan kadının kendini geliştirme, yeteneklerini ortaya koyma olanağı, erkeğe oranla çok daha düşük olmakta, dolayısıyla da, kadının genel olara «aptal», «güçsüz» olduğu kanısı sürüp gitmektedir.

Kadının eğitimde olduğu gibi, tüm toplum hayatındaki eşitsiz konumu, sınıflı toplumların ortaya çıkardığı tarihsel şartlara dayanır. Üretimde egemen rol oynayan erkeğe bağımlı hâle gelen kadının, kapitalist toplumda da süregelen içinde bulunduğu koşullar, toplum hayatından uzaklığı, dar dünya görüşü sonucunu vermiştir. Eğitimsiz bırakılma, kadınların toplumda ezilen cins olmalarının nedeni değil sonucudur. Yani kadın, kapitalist sömürü düzeninde «ikinci» cins olması nedeniyledir ki, eğitimsiz bırakılmıştır.

Ancak bu neden - sonuç ilişkisine mekanik bir tarzda yaklaşmamak gerekir. Kadının eğitimsiz bırakılması, onun ezilip horlanmasında etkili olmakta yardımcı bir faktör işlevi görmektedir.

Kapitalist sosyo - ekonomik formasyon gereği, kadın üretim süreci içinde, yalnızca kendine gerekli olan bilgileri edinmekte, kullanmayacağı bilgileri öğrenmekten uzak tutulmaktadır.

Böylece kadının ezildiğinin, sömürüldüğünün bilincine varması, politize olması engellenmektedir. Ve onun, her zaman kapitalist için «uysal» bir köle olması istenmektedir.

1969 Yılı anketlerine göre, KADINLARIN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI ŞÖYLEDİR :

Tarım, ormancılık, balıkçılık	: % 25.1
Hizmetler	: % 15.8
İmalat sanayii	: % 12.5

Kadınların faaliyet kolları içindeki payları toplamı ise : % 12.4'tür.

Aktif kadın nüfusunun 5/6'sı (4.836.057'si- tarım alanında, «ailenin tuttuğu işte ücretsiz çalışandan» oluşan «aile işçisi»dir. Sanayi ve hizmetler alanında çalışan kadınların erkek işçilere oranla aldıkları ücret, % 20 ila 37 oranında düşük düzeydedir. Bütün bunların yanında kadınların % 81.02'si «ev kadını» adı altında, toplumsal üretimden kopuk, evin dört duvarı arasına hapsedilmiştir.

Sanayi ve tarım kesimleri dışında çalışan kadın, genellikle özel ya da devlet hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Ve bu sektörde çalışan kadınların sayısı giderek artmaktadır. Bu alanda çalışan kadınların büyük bir çoğunluğu sadece ekonomik zorunluluklar

nedeniyle, yani kocanın gelirinin ailenin gelirini karşılamaması sonucu çalışma hayatına itilmişlerdir.

Çalışma nedeninin ekonomik zorunluluklar olduğuna dair bir başka gösterge de, kendilerine sorulduğunda, geçim sıkıntısı sona erdiğinde çalışmaktan vazgeçeceklerini söylemeleridir. Üstelik kadınlar, çalışacakları yeri ve işi seçerken, bunun imkânlar ölçüsünde kendilerine kapitalist toplumda verilen rolere uygun görevler olmasına dikkat etmektedirler.

Bunun nedeni, kadının kendisini kapitalist toplumun verdiği görevler ve toplumsal şartlanmalar sonucu, önce anne ve eş olarak algılaması ve tüm yaşamında bu görevleri en iyi biçimde yerine getirme kaygısında olmasıdır. Bu nedenle kadının ekonomik bakımdan özgürleşme bilincine varması ve topluma yararlı olma kaygısı ikinci planda kalmaktadır. Dolayısıyla, kadının giderek sınıf bilincine ulaşması; politik ve ideolojik bakımdan özgürleşmesi engellenmiş olmaktadır.

O halde, tarım ve sanayi kesimleri de dahil, çalışan kadının en önemli sorunu, toplum tarafından öncelikle anne ve eş olarak şartlandırılması ve bu şartlandırma sonucu, onların da kendilerini bu görevlerle yükümlü kılmalarıdır.

Çalışan kadının bu durumunun, göreceli de olsa, düzeltilmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve çalışma hayatı ile analığın bağdaştırılması ile mümkün olacaktır.

Kadınların toplumdaki alışılmış kadın tanımına uygun, yani anne eş «nitelikleri»ne uygun olarak

şartlandırılmasına en çarpıcı örnek, kadınların mesleki eğitimleri gösterilebilir.

1970 - 71'de Kız Sanat Enstitülerinde 11.300, Akşam Kız Sanat Okullarında 72.863 öğrenci vardır.

Bu okullarda eğitim, nasıl «iyi» bir anne ve eş olunur amaçlı bir sistem biçimindedir. Endüstri Meslek Liselerindeki kız öğrenci sayısı ise hiç mertebindedir. Bu okulların ancak belirli dallarına göstermelik, mahdut sayıda kız öğrenci kabul edilmekte, bunları bitirenler ise, kapitalist toplumda bu alanlarda kadın emeğine ihtiyaç olmamasından ve kadınlar iş bulmada da fırsat eşitliğine sahip olmadıklarından, işsizler ordusuna katılmaktadırlar.

Kız sanat okullarından mezun olanlar ise, çalışma hayatına girdiklerinde, yapabilecekleri iş üretici olmayan, sıkıcı ve tekdüze işler olmaktadır. Yani bu meslek okullarında işgücüne kalite kazandırmak, üretime bu vasıflı işgücünü çekebilmek için eğitim yapılmamaktadır.

Bugün sömürünün olmadığı toplumlarda, kadın emeğinden en geniş ölçüde yararlanılmakta, kadınlar her alanda çalışma ve eğitime imkânına sahip olmakta, çalışma hayatı ile analığın bağdaştırılması için kendilerine her türlü olanak sağlanmaktadır.

Kadınların eğitim sorunlarının, tüm diğer sorunları gibi, kadınların kurtuluşunun sağlanacağı sömürsüz bir toplumun kurulmasıyla çözüme kavuşacağı açıktır. Sömürsüz bir toplumun kurulmasının asgari hedefi ise Halk Demokratik İktidarıdır. O halde kadınların kurtuluş mücadeleleri, İşçi Smifi-

mız öncülüğünde sürdürülen tüm halkımızın sosyal kurtuluş mücadelesinden ayrılmaz. Bu mücadelenin somutlanacağı platform ise Bağımsızlık - Demokrasi ve Barıştan yana tüm toplum güçlerinin oluşturacağı, işçi - köylü ittifakı temeli üzerinde yükselen Demokratik Halk Cephesi olmaktadır.

Ancak Halk Demokratik iktidarına giden yolda yapılabilecekler vardır. Bunların başında ise, eğitim sorunlarının çözüme kavuşması için mücadele verilen toplum kesimleri arasında yer alan kadın kitlelerinin, bu mücadeleye seferber edilmeleri gelmektedir. Yani asıl sorun geniş kadın kitlelerinin politize olmalarını sağlamaktır.

Yoksa okuma - yazma kursu, dikiş - nakış kursu açmak gibi palyatif girişim ve önerilerle geniş kadın kitlelerinin eğitimsiz bırakılmalarının, ezilip horlanmalarının önü alınamaz. Çünkü başta da belirttiğimiz gibi eğitimsiz bırakılmış olması, kadının ezilen cins olmasının nedeni değil, sonucudur. Ve neden ortadan kaldırılmadıkça, sonuç üzerine etkiler bir fayda getirmeyecektir.

Ancak burjuva toplum düzeninde, kadınların demokratik talepleri doğrultusunda mücadele sürdürülmesi, belirli şartları hayata geçirmek uğraşı verilmesi, demokrasi mücadelemizin ertelenemez görevleri arasında yer alırlar.

İşte bu nedenle, kadınların eğitim sorunlarının çözümünü doğrultusunda yürütülen mücadele, eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesinin bir parçası olmaktadır.

Demokratik Eğitim mücadelesinde ise, kadınlara eğitimde fırsat eşitliği sağlama yolunda yürütülen mücadelenin başarıya ulaştırılması, önemli demokratik bir mevzi olacaktır.

Kadınlara gerek okulda, gerekse okul sonrası mesleki eğitimlerinde eşit olanaklar sağlanması doğrultusundaki taleplerimiz şöyle sıralanabilir :

o İlkokuldan sonra, kadınlar için mesleki eğitim yapan okulların sayısının artırılması, eğitim programlarının, kadının «dört duvar içine hapsedilmesi», «daha iyi» anne ve eş olmalarına yönelik değil, toplumsal üretime dönük, çağdaş teknolojiye uygun, kadının işgücününün vasıf kazanmasını sağlayan biçimde düzenlenmesi;

o İşyerlerinde mesleki eğitime kadınların büyük oranda katılımının sağlanması.

Yine demokratik eğitimin temel taşı sayılabilecek okul öncesi eğitimin düzenlenmesi yolunda mücadele, aynı zamanda, kadınların yakıcı sorunu olan kreş ve ana okulu talepleri ile bir bütünlük arz etmektedir.

Kreş ve ana okulu için mücadele, bir yanıyla okul öncesi eğitimle topluma sağlıklı insanlar kazandırılması, diğer yanıyla da kadınların sosyal ve politik aktivitelerini arttırmak için zaman bulabilmelerini amaçlayan bir mücadele olmalıdır.

Halk Demokratik İktidarına giden yolda, eğitim de dahil olmak üzere, kadınların demokratik talepleri uğruna verilen mücadelenin, kadınların kurtulu-

şunun işçi sınıfının kurtuluşuna bağlı olduğu bilin-
ciyle sürdürülmesi, başarının önşartıdır.

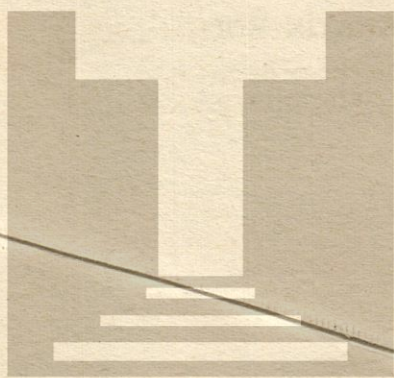
DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYIMIZ, eğiti-
min demokratikleştirilmesi doğrultusunda devrimci
bir adım olacaktır!

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYIMIZ, De-
mokratik Eğitim Kavgasının toplumun tüm demok-
rasi güçlerine maledilmesinde, onlarla birlikte bu
mücadelenin verilmesinde ileri bir adım olacaktır!

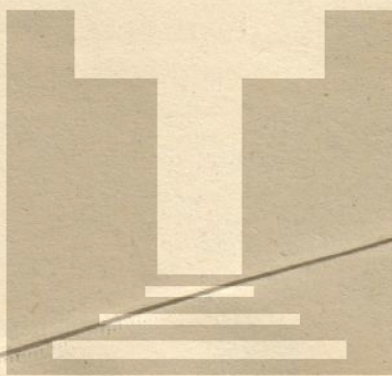
DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYIMIZ, Ba-
ğimsizlik - Demokrasi - Barış ve Özgürlük mücadele-
mizde yeni zaferlerin müjdecisi olacaktır!

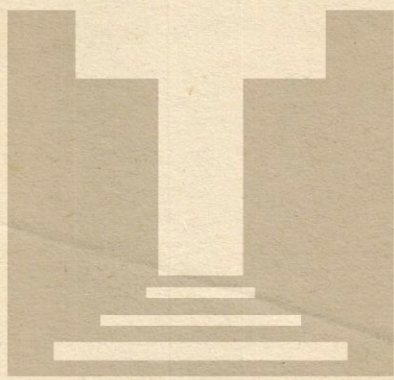
TÜSTAV

TÜSTAV

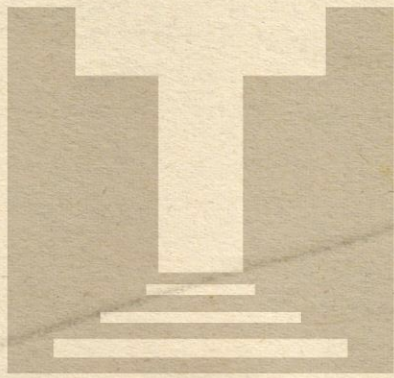

TÜSTAV

TÜSTAV

НАКРЕВНИ БЪЛГАРСКИ БАНК

TÜSTAV

HALKEVLERİ BASIMEVİ - ANK.